

Heemkundevereniging Houthem-St. Gerlach

Gepubliceerd in 't Sjtiegelke, (1999) nr. 11 (juni), p. 19-25

INVENTARIZASIE VERSJILLE TÖSSJE 'T HOUTHEMS EN 'T VALLEKEBERGS

Lou Pluijmen en Jacques Drissen

In mièrt 1998, vroogte v'r, in 'n hiël goow samewèrking mèt 't besjtuur van eur Heemkundevereniging, aan edere "Houthemenaer of Houthemse" of belangsjetèlling waor um zietting te numme in 'n gesjpreksgroep um **"Houthems te kalle"**.

Nao get veurbereidinge ies 't oes gelök um get luuj biejein te kriege, die nao oos meining 'n behuèrleke aafsjepeeling waore van de autochtoon inwonersj (gein eigenheimersj!) van Sjtraabeek-St.Gerlach-Houthem en "umsjtreke". Hiebie de name van de luuj van de gesjpreksgroep Houthem:

Mia SLENTER-ACKERMANS, Sint Gerlach 12,

Hub FRIJNS, Onderstesjtraot 36,

Fien LAHAJE-KUSTERS, Barón de Selyssjtraot 5,

Jef MOOBERS (Moapersj), Sint Gerlachsstraot 2,

Jef SLEIJPEN, van Peltsjtraot 62,

Nico THIRION, Sint Gerlach 45, en häöm zien vrouw

Edmee VIJGHEN, die es Vallekebergse en es oud-ónderwiezeres de versjille tössje dat Houthems en 't Vallekebergs good koes óndersjeije.

Veer kaome biejein op de goonsdegaovende 15 april, 20 mei, 16 september en 2 december 1998 van hauf ach tot tièn oer in 't veurhoes van Marij en Jos Lodewick, Sjtraabeek 33, woa ouch 't besjtuur van de Heemkundevereniging dèkser vergadert. Dao woorte v'r hiël good verzörreg. V'r kalde same euver "van alles en nog get".

Op oos oetdrökkelek verzeuk gebeurde dat in de eige modersjpraok van ederein, want dao geit 't ziech zjuus um: veer wille gaer in de Vallekebergse dieksjonaer vaslègke wie de umliegkende kèrrekdörreper ziech in hun sjpraok van 't Vallekebergs óndersjeije. 't Zal dudelek zin, dat me avventoew koes huère dat de moder van d'n eine van Clermont (B) gebeurtig waor of dat d'n andere lang in Mestreech houw gewèrrek, meh dat zin vas-sjtaonde gegeves, die me mót ónderkinne.

Veer waore mèt zoa'n groepkes al aan de geng op Suub en in Sjin en op diet moment höbbe ver ouch al op dees meneer op Berg en Vilt mèt autochtoon bewonersj ziette te klassjenere. Veer kinne eigelek al zègke dat op of in de umliegkende kèrrekdörreper de sjpraok van 't dageleks leeve in de loup van de lètste hónderd jaor beter bewaard ies gebleve es wie in Vallekeberg. Dat kump tot oetdrökking in ganse ander weurd veur bepaolde zake of 'n ander oetsjpraok van bepaolde weurd of ganse biezunder gezègkdes. Dat ies oes ouch in Houthem gebleke. Veer höbbe geloesterd en gesjreve.

Oze dank geit dus neet allein oet nao de deilnummersj aan de gesjpreksgroep, meh ouch nao Eur besjtuur en nao Marij en Jos Lodewick, aan de Klatersjtraot "op de grens van Houthem en Vallekeberg".

Moch emes nog get wille vraoge of opmerreke, dan blief neet helle, want d'r kint ummer belle: nao Zjaak Drisse, veurzietter (til: 6014021) of Lou Pluume, sikkretaris (til: 6013064) van de Sjtiechting Vallekebergse Dieksjonaer; veur 'tzellefde geld kint g'r ouch effe oos besjtuursjld Jo Loaze aansjete, dae in Houthem woont aan 't Sint Gerlachplein 2.

Diet inleidend verhaol sjteit dus in 't Vallekebergs; hie-ónder volleg 't euverziech van 't Houthems, zoa wie't geer dat te ziener tied (nao sjatting in 2005) in 'n apaart hoofsjtök in de Vallekebergse Dieksjonaer zult truukvinge.

Veer hele vööl sjoan herinneringe euver aan de kóntakte mèt de luuj van Houthem en Fóns Heijns en John Odekèrreke van Eur Heemkundevereniging.

"t Ies de mujte weerd um Houthem en 't Houthems in ière te houwte!!!!

Mèt de kómplemente van de Sjtiechting Vallekebergse Dieksjonaer.

Vallekeberg, mei 1999

Houthem

i-klinker

is
sjmik
sjmids
doe bis
sjrikke
sjtrikke
litsje
hae zit
bitteke – bitsje
gedich
sjpits
dikke
zitte
nissjeke
in de naodemiddeg
'sjaomiddeg
fits(e)
dich
wit
hae sjit
witte
gewit
misse
witsj
kis
hikkemik
veurzitter
gepitsj
pitsjblaor
papierre
ich en mich
niks
't wis neet
fitsj-iezer

ao

laok
aorlog
sjpaor
gebaore
paort
kaon

Vallekeberg

ie-klinker

ies
sjmiek
sjmieds
doe bies
sjriekke
sjtriekke
lietsje
hae ziet
bietteke – bietsje
gediech
sjpiets
diekke
ziette
niessjeke
in de naodemieddeg
'snaomieddeg
fiets(e)
diech
wiet
hae sjiet
wiette
gewiet
miesse
wietsj (syn:goetsj)
kies
miekkemiek
veurzietter
gepietsj
pietsjblaor
papierre
iech en miech
nieks
't wies neet
fietsj-iezer

oo

look
oorlog
sjpoor
gebore
poort
koon

betekenis

is
zweep
smidse
jij bent
schrikken
breien
muntje werpen
hij zit
beetje
gedicht
spits
dikke
zitten
nichtje
in de namiddag
's middags
fiets (en)
jou
wit
hij schijt
witte(n)
gewit
missen
twijg
kist
blokrem op kar
voorzitter
pijn gedaan
pijnblaar
papieren
ik en mij
niks, niets
het groeit (wast) niet
handgereedschap van timmerman

gat
oorlog
spoor
geboren
poort
pit in boomvrucht

kaole
hole
gedaon
aove
sjaot
baove

äö

sjäöt
äöpening
gebäörtig
bäärsj
päörtsje

si

mesjtreech
pesjtoar
‘sjnaomiddegs
‘sjnachs
‘sjmör’ges
‘sjmaondes

ae

gezaete
aeve
gael
laepel
braeke
taege
waere
waeg
baeter
raegene
daersje
paersje
laeze

korte ie (k)

vief
piel
zienne (hl)
kiekke (hl)
ónderwiezzer
wiezzer
Piekke
Tienna
ich blief (k)
meziek
liter
appelesien(e)
wesjtien
pien
terwiel
allewiel

kole
hole
gedoo
ove
sjoot
bove

eu

sjeut
eupening
gebeurtig
beursj
peurtsje

s

mestreech
pestoar
‘snaomieddes
‘snachs
‘smör’ges
‘smaondes

ee

gezete
eve
geel
lepel
breke
tege
were
weeg
beter
regene
deersje
peersje
leze

(half)lange ie (hl)

vief
piel
ziene (l)
kieke (l)
ónderwiezer
wiezer
Pieke
Tiena
iech blief
meziek
lieter
appelsien(e)
wesjtien (buut)
pien
terwiel
allewiel

(steen)kolen
halen
gedaan
oven
aslade
boven

scheut/schot
opening
geboortig
beurs
poortje

maastricht
pastoor
’s middags
’s nachts
’s morgens
’s maandags

gezeten
even (in vergelijking)
geel
lepel
breken
tegen
worden
weg, pad
beter
regenen
dorsen
persen
lezen

vijf
pijl
zijn (bezittelijk voornaamwoord)
kijken
onderwijzer
wijzer
Peitje
(Huber)tina
ik blijf
muziek
liter
sinaasappel(s)
waskuip
pijn
terwijl
tegenwoordig

korte oe / zonder w

boewwe, ich boe, doe boets,
geboed
loewe, geloed (k)
toe

boewwe, iech boew, doe boewts,
geboewd
loewe, geloewd
toew

bouwen. ik bouw, jij bouwt,
gebouwd
luiden, geluid
toe / dicht

korte u

zjus(tement)
luch
luchte
truk
bukke
hae sjut
uch

korte uu

zjuus(tement)
luuch
luuchte
truuk
buke (k)
hae sjuut
uuch

net, juist
stallamp
tillen
terug
bukken
hij schiet
uw

zonder j na klinker

sjniejje - gesjnied
't sniet
sjnieje - gesjnoje
mam sniet 't broad
wiedde – gewied
nuuts

met j na klinker

sjniejje - gesjnied
't sniejt
sjnieje - gesjneje
mam sniejt 't broad
wiejde – gewiejd
nuujts

sneeuwen - gesneeuwd
het sneeuwt
snijden - gesneden
moeder snijdt het brood
wijdde – gewijd
nieuws

korte oe

p'loes
sjroef
droef
doef
kloes
'n broen vrouw
'nne broenne baer
baljoenne
oet

(half)lange oe

peloes
sjroef
droef
doef
kloes
'n broen vrouw
'nne broene baer
baljoene
oet

gazon
schroef
druif
duif
kluis
een bruine vrouw
een bruine beer
herrie schoppen
uit

korte uu

duufke
buun
uul
sjruufke
pluuske

half lange uu

duufke
buun
uul
sjruufke
pluuske

duifje
toneelverhoging
uil
schroefje
pluisje

ó

kós
sjróbbe
vórt
lótsj
gekós
genóg?

korte oe

koes
sjroebbe
voert
loetsj
gekoes
genoeg

kon
schrobde
weg
speen
gekund
genoeg

**stoottoon bij eenlettergrepige
eigennamen**

Jan (k) en Fons (k)

Jan (hl) en Fons (hl)

Jan en Fons

Mazzjerang (van alles get)

sjtièg
verraoje
bloje
sjpoje
koalever
sjoepkar

gats (sjteeg)
verrao
blowe
sjpowe
koalef
sjörreskar

steeg
verraden
bloeden
haasten
koolhof
kruiwagen